

Czempionat użytkowy koni huculskich

Agata Cywińska

AR we Wrocławiu

Koń huculski, mimo małego wzrostu, nie jest typowym koniem dla dzieci. Jest to rasa górską, stworzona do pracy w trudnych warunkach terenowych, nie może więc konkurować z kucami „sportowymi”, od których wymagany jest dobry ruch czy też zdolności do skoków przez przeszkody. Hucuły posiadają specyficzne walory użytkowe, które powinno się sprawdzać w odpowiedniej próbie dzielności. Czempionat użytkowy jest przykładem sprawdzianu dla koni tej rasy.

W dniach 24-26 września 1999 roku na terenie Stadniny Koni Huculskich w Gładyszowie, w ramach V Dni Huculskich, został przeprowadzony czempionat hodowlany oraz czempionat użytkowy dla koni tej rasy. Czempionat użytkowy odbył się po raz trzeci. Z roku na rok cieszy się on coraz większą popularnością, zarówno wśród publiczności jak i właścicieli koni, czego potwierdzeniem jest stale zwiększająca się liczba startujących koni. W tym roku w zawodach wzięły udział 42 konie: 27 klaczy, 5 ogierów i 10 wałachów, w tym jeden przedstawiciel rasy konik polski. Konie startujące w czempionacie pochodziły z SKH Gładyszów, ZZD Odrzechowa oraz z hodowli prywatnej.

W skład czempionatu użytkowego wchodziły trzy próby – konkurencje:

- 1) ocena tzw. hodowlana na płycie – „płyta”;
- 2) próba wytrzymałościowa – „rajd”;
- 3) próba zręcznościowa – „ścieżka huculska”.

W każdej z tych konkurencji przyznawano punkty bonifikacyjne oraz punkty do czempionatu użytkowego. Ogólna ilość punktów decydowała o ostatecznej klasyfikacji startujących koni. Koń zajmujący pierwsze miejsce uzyskał tytuł czempiona użytkowego.

„Płyta” – komisji przedstawiono 39 koni, w tym 27 klaczy, 5 ogierów oraz 7 wałachów. Ocenie poddano typ, pokrój, kondycję i pielęgnację oraz ruch. Za każdą cechę przyznawano punkty bonitacyjne (skala od 1 do 10). Maksymalnie można było otrzymać 40 pkt. bon., które były przeliczane na punkty do czempionatu użytkowego (maks. 21 pkt.).

Wśród klaczy najwyższą została oceniona gniada Wartka (Wetlina – Hawrań), hodowli ZZD Odrzechowa (36,1 pkt. bon.), a zaraz za nią również gniada Westa (Jagódka – Rewir), hodowli SKH Gładyszów (36 pkt.). Tytuł czempiona i wiceczempiona hodowlanego przyznawano najlepszym koniom metodą równoczesnego porównania. I tak tytuł czempionki hodowlanej uzyskała klacz Westa. Wiceczempionkami zostały klacze: gniada Bajka (Beocja – Rewir), hodowli SKH Gładyszów, wł. Wola Radłowska, oraz gniado-srokata Niezabudka, hodowli Piotra Jastrzębskiego, wł. Maciej Wojtas.

Z pięciu ogierów najwyższą na płycie oceniony został trzyletni gniado-srokata Tuhaj-bej (Terka – Puszczyk), hodowli Franciszka Żura, a będący własnością ZZD Odrzechowa. Ogier ten uzyskał 34,4 pkt. bon. i został wiceczempionem hodowlanym. Tytuł czempiona został przyznany ogierowi Hroby XXI-50 (Pietrosu VIII-23 – Hroby XXI), rumuńskiej hodowli, będący własnością SOSP Klikowa. Należy zaznaczyć, iż ogier ten w poprzednich latach uzyskał dwa razy tytuł wiceczempiona.

„Rajd” – konkurencja została rozegrana na dystansie 20 km, trasa rajdu: 4 pętle po 5 km. Bramki weterynaryjne znajdowały się po 10 km i po 20 km. Oceny parametrów fizjologicznych (błony śluzowe, odwodnienie, wypełnienie naczyń, perystaltyka) oraz ocenę ruchu na bramkach weterynaryjnych przeprowadzono zgodnie z „Regulaminem rozgrywania zawodów w klasie „L” konnych rajdów długodystansowych” (PZJ). Oceniano tętno (maksymalne 64), natomiast w tej próbie nie mierzono liczby oddechów. Norma czasu wynosiła 214 min., z tolerancją ± 2 min. Przekroczenie normy czasu karano za każdą rozpoczętą minutę 1 pkt. karnym. Wystartowało 42 zawodników, z czego ukończyło próbę 41.

Pierwsze miejsce w tej próbie zajęła Maja Kario na klaczy Nelka (32,5 pkt. bon.), reprezentująca gospodarzy. Drugie miejsce zajęła Agata Kowal (SKN Hodowców Koni, AR Wrocław) na klaczy Wartka (32,0 pkt. bon.), przedstawicielka ZZD Odrzechowa. Trzeci był Jan Mika na ogierze Hroby XXI-50 (31,2 pkt. bon.), reprezentant SKH Gładyszów.

„Ścieżka huculska” – jest to niewątpliwie najatrakcyjniejszą częścią czempionatu użytkowego. Została przeprowadzona na dystansie 900 m. Na trasie przejazdu ustawiono 13 przeszkód, które należało pokonać w wyznaczonej kolejności:

- 1) „niski przejazd” (przejazd pod poprzeczką oddaloną od ziemi 170 cm) oraz „ciasny przejazd” (przejazd między dwoma stojakami oddalonymi od siebie 80 cm);
- 2) „skok posłuszeństwa” (skok przez wąski koziołek, wys. 60 cm);
- 3) „klocki drewniane” (przejazd stępem przez porozrzucane, drobne „drewienka”);
- 4) „opony” (pokonanie stępem szeregu ułożonych na ziemi opon samochodowych);
- 5) „bramka” (pokonanie tej przeszkody polega na: otworzeniu bramki, przejechaniu przez nią i zamknięciu jej po przejeździe – zawodnik podczas pokonywania przeszkody siedzi w siodle);
- 6) „przejazd przez zarośla”;
- 7) „stromy zjazd – podjazd”;
- 8) „kłody drewna” (przejście stępem przez zwalone bale drewna);
- 9) „zwirownia i kładka” (przejście przez głęboki rów wypełniony wodą i pokonanie wąskiej kładki znajdującej się nad wodą);
- 10) „zjazd do wody” (stromy zjazd do rzeki);
- 11) „labirynt” (przejazd przez niską zagrodę w kształcie labiryntu);
- 12) „firanki” (przejazd między powiewającymi wstążkami);
- 13) „równoważnia” (przejazd stępem przez równoważnię).

Tabela

Wyniki czempionatu użytkowego konia huculskiego, Gładyszów 24-26.09.1999

Miejsce	Koń	Płeć	Wiek	Zawodnik	Hodowca	Punkty bonitacyjne			
						pyta	rajd	ścieżka	razem
1.	Hroby XXI-50	og.	9	J. Mika	Rumunia	16,0	31,2	36,0	83,2
2.	Nemir	wał.	11	K. Szymczyk	SK Siary	10,0	26,4	36,0	75,4
3.	Nostra	kl.	6	A. Wróbel	D. Pers	14,0	23,2	37,0	74,2
4.	Nelka	kl.	4	M. Kario	SK Gładyszów	6,0	32,5	32,0	70,5
5.	Wartka	kl.	5	A. Kowal	ZZD Odrzechowa	21,0	32,0	16,0	69,0
6.	Ofelia	kl.	5	A. Janusz	SK Gładyszów	8,5	19,2	41,0	68,7
7.	Pigmej	wał.	5	B. Rośkiewicz	–	16,0	16,0	36,0	68,0
8.	Czardasz	wał.	2	D. Hawrylczak	SK Gładyszów	10,0	22,4	30,0	62,4
9.	Polonina	kl.	11	M. Maślanka	ZZD Odrzechowa	17,5	9,6	34,0	61,1
10.	Czata	kl.	7	P. Kurtyka	SK Gładyszów	12,5	30,4	18,0	60,9
11.	Wachta	kl.	5	P. Kowalski	ZZD Odrzechowa	8,5	25,6	23,0	57,1
12.	Westa	kl.	7	E. Mendzikowska	SK Gładyszów	20,5	5,6	30,0	56,1
13.	Grey*	wał.	7	M. Piątek	–	0,0	29,6	26,0	55,6
14.	Lawrance	wał.	5	T. Turketti	SK Gładyszów	0,0	27,2	28,0	55,2
15.	Idrys	og.	6	R. Kalemba	SKHiA Izby	12,0	4,0	38,0	54,0
16.	Panienka	kl.	4	J. Gawlik	S. Pasoń	10,5	28,0	15,0	53,5
17.	Powiaстка	kl.	6	G. Jacukiewicz	SK Gładyszów	7,0	21,6	24,0	52,6
18.	Niagara	kl.	7	M. Michalec	SK Gładyszów	14,0	18,4	20,0	52,4
19.	Soraja	kl.	3	S. Kozyra	SK Gładyszów	2,5	28,8	20,0	51,3
20.	Niezabudka	kl.	3	Ł. Wojtas	D. Jastrzębski	19,5	2,4	28,0	49,9
21.	Bajka	kl.	6	I. Bartnik	SK Gładyszów	20,0	7,2	21,0	48,2
22.	Nasza	kl.	3	A. Mikołajewicz	SK Nielepice	16,0	24,0	8,0	48,0
23.	Pianka	kl.	12	D. Dziamba	SK Siary	3,5	1,6	41,0	46,1
24.	Grosik	wał.	2	J. Hawrylczak	SK Gładyszów	7,0	7,2	31,0	45,2
25.	Platynka	kl.	5	M. Mikiciuk	ZZD Odrzechowa	14,0	16,8	14,0	44,8
26.	Korek	wał.	5	K. Michalska	W. Rościszewski	17,0	10,4	17,0	44,4
27.	Podbój	wał.	11	J. Szymczyk	SK Siary	9,0	25,6	9,0	43,6
28.	Antares	wał.	2	M. Pocięcha	SK Gładyszów	4,5	4,8	33,0	42,3
29.	Faraon**	wał.	5	J. Kotarski	G. Tomczyk	0,0	20,0	22,0	42,0
30.	Tuhaj-bej	og.	3	A. Cywińska	F. Żur	17,0	12,8	10,0	39,8
31.	Jemna	kl.	4	M. Zych	Z. Radziejowski	18,5	8,0	13,0	39,5
32.	Lira	kl.	6	J. Szot	SK Gładyszów	12,0	15,2	12,0	39,2
33.	Pogoń	kl.	11	D. Kozyra	SK Siary	2,0	8,8	26,0	36,8
34.	Wesołka	kl.	5	M. Cybulska	S. Myśliński	16,0	12,0	6,0	34,0
35.	Pepsi	kl.	3	A. Bartuś	SK Gładyszów	3,5	17,6	11,0	32,1
36.	Nestor	og.	3	J. Skórka	–	8,5	13,6	7,0	29,1

*Konik polski

**Hucul x xo

Norma czasu wynosiła 7,5 min, z tolerancją ± 5 sek. Każde następne rozpoczęcie 5 sek. karano 1 pkt. karnym. Przybycie na metę w czasie krótszym niż 27% normy (2 min) lub później niż podwójna norma czasu (15 min) powodowało eliminację zawodnika.

Dozwolone było ominięcie 3 przeszkód: za opuszczenie pierwszej doliczano 10 pkt., drugiej – 20 pkt., trzeciej – 40 pkt. karnych. Ominięcie lub nie pokonanie większej liczby przeszkód powodowało eliminację. Błąd popełniony w „czystości” przejazdu przeszkody karany był 2 pkt. karnymi. Upadek jeźdźcy, jeźdźca z koniem lub zejście z konia karano 20 pkt. karnymi, powtórne – eliminacją. Na wybranych przeszkodach oceniano styl jazdy w skali od 0 do 5 pkt. karnych.

O zwycięstwie w tej konkurencji decydowała mniejsza ilość punktów karnych. W przypadku równej liczby punktów karnych brano pod uwagę czas przejazdu.

Równorzędne pierwsze miejsce w „ścieżce huculskiej” zajęli zawodnicy SKH Gładyszów: Agnieszka Janusz na pięcioletniej klaczy Ofelia oraz Damian Dziamba na dwunastoletniej

Piance (41,0 pkt. bon.). Trzeci był Krzysztof Szymczyk na gniadym walu Nemir (36,0 pkt. bon.) hodowli SK Siary, właścicielem konia jest Piotr Iskrzycki. Wystartowało 41 koni, a ukończyło próbę 37.

W ogólnym rankingu czempionatu użytkowego sklasyfikowano 36 koni – nie brano pod uwagę tych, które zostały wyeliminowane w „rajdzie” lub „ścieżce huculskiej”. Tytuł czempiona użytkowego zdobył ogier Hroby XXI-50 (83,2 pkt. bon.), dosiadany przez Jana Mikę. Ogier ten został uznany jednocześnie za najdzielniejszego i „najpiękniejszego” konia czempionatu. Drugie miejsce zajął wałach Nemir (75,4 pkt. bon.), prezentowany przez Krzysztofa Szymczyka, trzecie – klacz Nostra, dosiadana przez Annę Wróbel.

Moda na konie huculskie i ich wysokie ceny zwiększają zainteresowanie hodowców utrzymywaniem walorów użytkowych tej rasy. Na razie udział koni w czempionacie nie był obowiązkowy, jednak Związek Hodowców Konia Huculskiego dąży do tego, aby czempionat użytkowy stał się oficjalną próbą dzielności dla koni tej rasy.